

Ako často chodí kováčova kobyla doma bosá?

„Učím sa na vlastných chybách ale aj na chybách druhých – je to lacnejšie,“ povedal v úvode svojej prezentácie MVDr. Václav Osička, chovateľ, poradca a praktický veterinár počas odbornej konferencie spoločnosti Limagrain, ktorá sa uskutočnila 12. novembra 2019 v Sliachi-Sielnici. Predstavil vlastnú farmu situovanú na Morave s 300 dojnícami a 220 hektármi pôdy.

MVDr. V. Osička: Dnes na farmu a na výrobu mlieka nahliadam s perspektívou, ako by to mohlo vyzeráť v blízkej, ale aj vzdialenejšej budúcnosti z hľadiska ekonomickej udržateľnosti.

Celý svet dnes rieši cenu pracovnej sily, je to problém s ktorým sú konfrontovaní aj výrobcovia mlieka. Živočíšnu výrobu máme problém zaistiť kvalitnými, odborne vzdelanými ľuďmi, konštatoval V. Osička. Jednou z možností ako sa s tým vyrovnáť, je zväčšovanie veľkosti fariem s cieľom zvýšiť efektívnosť výroby a teda produkciu mlieka na jedného pracovníka. Tak u nás i vo svete vznikajú farmy presahujúce tisíce ustajnených dojníc na jednom mieste. Druhou možnosťou je robotizácia výroby, ktorá sa napríklad presadzuje v Holandsku. Základom sú kapacitne menšie maštale zhruba pre 120 dojníc, ktoré obhospodarujú maximálne dvaja ľudia/maštal. Pri vysokej úžitkovosti, 42 až 45 litrov na dojčiacu kravu a deň,

sú schopní vyrobiť na jedného zamestnanca 700-tisíc až milión litrov mlieka ročne.

Mať vízie

„Dnes na farmu a na výrobu mlieka nahliadam s perspektívou, ako by to mohlo vyzeráť v blízkej, ale aj vzdialenejšej budúcnosti z hľadiska ekonomickej udržateľnosti. Vlastné podnikanie, generačný interval a veľkosť investícií, to nie je na roky,

ale na generácie. Je preto nutné mať dlhodobú víziu, postavenú na reálnych základoch, uviedol ďalej V. Osička a dodal: „Ako chovateľa ma v súčasnosti najviac trápi výroba objemových krmív. Rovnako ekonomickejšia udržateľnosť – koľko mlieka spoločnosť bude od nás obdržať a koľko nám za to zaplatí.“ Upozornil na fakt, že podnikanie v živočíšnej výrobe je sťažené aj tým, že spoločnosť začína hovoriť,

akoby kravy mali byť chované. „Chce, aby sme kravy pásli, nepoužívali pesticídy, aby sme neodstavovali teľatá od matiek, nepoužívali antibiotiká, hormóny. Sú to ľubivé požiadavky, ale otázka je, na koľko sú reálne,“ zamyslel sa V. Osička.

Zásadné riziká pre výrobu mlieka

Jedným z rizík, ktoré môže reálne ohroziť fungovanie každého podniku, je personálna politika, komunikácia s ľuďmi, ich motívacia a ochota zodpovedne pracovať nielen v závislosti od výšky finančnej odmeny. „Myslím si, že s ľuďmi stále nevieme dostatočne pracovať, alebo sa na to nezameriavame,“ dodal ďalej. V porovnaní so zahraničím, kde veľké prevádzky obvykle vznikli z rodinných fariem – je vedenie kolektívu iné než u nás. Uplatňujú tzv. tréning tímu – diskutujú s ľuďmi o ich práci, systematicky si na pracovisku overujú, ako si zamestnanci plnia svoje povinnosti, prípadne akoby lepšie mohli robiť činnosti v praktickej rovine. Dôležité je pre nich udržiavanie priateľskej atmosféry. Podľa V. Osičku sú to skutočnosti, ktoré sú u nás čiastočne zanedbávané.

Vplyv klimatickej zmeny

V posledných rokoch je výroba krmív, ktorá rozhoduje o produkcii mlieka, poznamenaná nedostatkom vody, resp. nerovnomerným rozložením zrážok počas vegetácie, vplyvajúcej z klimatickej zmeny. Podľa V. Osičku sa preto čoraz dôležitejšou stáva spolupráca rastlinnej a živočíšnej výroby v oblasti plánovania pestovania a výroby krmív s dôrazom na ich kvalitu.

Nezanedbať komunikáciu

Priam strategickou oblasťou je komunikácia chovateľov hospodárskych zvierat so zákazníkmi, pretože sa menia podmienky, za akých by spoločnosť chcela, aby sme zvieratá chovali. V. Osička na príklade svojej farmy ukázal ako zvládnuť komunikáciu so zákazníkmi a to na rôznych úrovniach.

„Tým, že časť našej výroby mlieka finalizujeme, výsledkom čoho sú rôzne druhy mliečnych výrobkov, ako sú jogurty, syry, počas leta zmrzlina, sme farmu otvorili verejnosti, ktorá si tieto výrobky kupuje priamo u nás. Navyše sme vytvorili program pre školy, ktorých žiaci k nám chodia na odborné exkurzie. Každý deň

V posledných rokoch je výroba krmív, ktorá rozhoduje o produkcii mlieka, poznamenaná nedostatkom vody.

tak máme na farme nejakých návštevníkov – od detí až po starých rodičov, ktorí majú prístup aj ku zvieratám,“ neskrýval radosť z pozitívnych odoziev, taktiež aj zo strany obce, v okolí ktorej hospodária. „Začali nás brať pozitívne. V posledných rokoch už nemusíme riešiť sťažnosti na našu prácu (napr. slama na ulici, zápach a pod.). Keď sú spokojné deti, ktoré k nám rady chodia, sú spokojní aj ich rodičia,“ dodal na záver V. Osička.

VIERA UVÍROVÁ
FOTO – AUTORKA

Piadvky – významní škodcovia v ovocných sadoch

Piadvky sú motýle z čeľade piadvkovité (Geometridae). Z tejto čeľade sú najvýznamnejšie dva druhy: piadvka jesenná – *Operopthera brumata* a piadvka zimná *Erannis defoliaria*. Sú to polyfágne druhy škodcov, ich larvy, húsenice, škodia vyžieraním pukov, listov a plodov rôznych ovocných a listnatých stromov počas vegetácie. Larvy piadviek sú zvláštne tým, že okrem troch párov pravých nôh majú len dva páry panôžok a nie päť párov ako väčšina húseníc.

Piadvka jesenná: samička a samček.

Motýle piadvky jesennej sa vyskytujú v októbri a novembri, kým motýle piadvky zimnej o čosi skôr – v septembri a októbri. Samičky oboch druhov nemajú krídla, preto lezú po kmeni stromov do koruny, kde sa pária so samčkami a samičky tu kladú vajíčka. Táto skutočnosť nám dáva možnosť v tomto období vylapať samičky na lepiace pásy, ktoré umiestňujeme na kmene stromov. Inštalovať ich treba už začiatkom októbra. I keď sú tieto dva druhy piadviek veľmi podobné, líšia sa aj morfológicky aj v bionómii a tiež aj v škodlivosti.

Piadvka jesenná

Motýle piadvky jesennej sa liahnu na jeseň, v októbri až v novembri. Samček má

predné krídla žltosivé s hnedou kresbou, rozpätie krídel 20 – 28 milimetrov. Samička má krídla redukované na kýptiky, dlhé tri milimetre, hnedosivej farby s dvomi tmavšími pásikmi. Samičky lezú po kmeni do koruny stromu, kde sa pária a kladú vajíčka na konáre jednotlivu alebo po 2 – 3 spolu. Jedna samička nakladie priemerne 200 vajíčok. Tieto vajíčka prezimujú a na jar sa liahnu larvy v marci a apríli, keď sa začnú vyvíjať puky na stromoch. Mladé larvy sú tmašivé, po zvlíkaní sú žltozelené so zelenou alebo žltou hlavou. Larvy sa živia pukmi, kvetmi, listami a plodmi.

Najprv vyžierajú dierky do listov, neskoršie spôsobujú holožery. Húsenice dorastajú koncom mája a spúšťajú sa na vlákne k zemi a kuklia sa v pôde v hĺbke 8 – 10 centimetrov. Kukly prechádzajú do diapauzy, ktorá trvá až do októbra, kedy vyletujú motýle. Má jednu generáciu do roka.

Piadvka jesenná je široký polyfág. Z ovocných stromov napáda hlavne marhuľe, čerešne, jablone, hrušky a slivky. Je to významný škodca. Následkom poškodenia týmto škodcom môže dôjsť k uschnutiu vetvičiek a k zníženiu úrody.

Piadvka zimná

Aj motýle piadvky zimnej sa vyskytujú na jeseň, ale trochu skôr, ako motýle piadvky jesennej, už v septembri – októbri. Môžu sa vyskytovať aj v decembri. Samček má obe krídla bleďozlté, s dvomi tmavými pásmi na predných krídlach. Krídla v rozpätí merajú 35 – 45 milimetrov, je trochu väčší od samčeka piadvky jesennej. Samička je bezkrídla, sfarbenie tela je bleďozlté s čiernymi škvrkami na chrbte. Samičky lezú do koruny stromov, kde kladú vajíčka na halúzky jednotlivu alebo v malých skupinkách. Vajíčka prezimujú, larvy sa liahnu v apríli, trochu neskôr

ako larvy piadvky jesennej. Živia sa na pukoch, listoch a plodoch, ale na rozdiel od piadvky jesennej, nespriahajú listy do hniezd. Larvy dospievajú koncom júna. Kuklia sa v pôde. Má tiež len jednu generáciu do roka.

Piadvka zimná je tiež polyfágny druh, pomerne významný škodca ovocných a lesných stromov, na ktorých môže spôsobiť holožery. Piadvka zimná v porovnaní s piadvkou jesennou nemá tak silnú tendenciu ku gradáciám.

Ekológia piadviek

Vyhovujú im vlhké letá a mierne vlhké jesene. Z prirodzených nepriateľov sú

významné rôzne druhy spevavých vtákov, najmä sýkorky, ktoré v zime vyhľadávajú vajíčka nakladené na halúzky v korune. Húsenice a kukly piadviek napádajú viac druhov parazitoidov z radu blankokrídlcov a dvojkrídlcov.

Ochrana proti piadvikám

Na jeseň sa môže úspešne robiť ochrana proti samičkám, ktoré lezú po kmeni do koruny, inštaláciou lepopových pásov na kmene stromov. Inštaláciu treba urobiť v septembri, začiatkom októbra v spodnej časti kmeňa. Pásky treba dôkladne umiestniť, aby nemohli samičky podliezať pod lepopový pás. Pásky treba odstrániť až koncom decembra alebo v januári.

Na jar priame ochranné opatrenia robíme po vypučaní, alebo pred kvitnutím, alebo hneď po odkvitnutí v prípade prekročenia prahu škodlivosti. A to je v tom prípade, ak sa po vypučaní vyskytnú 2 – 4 vajíčka na dva metre konárov, alebo neskôr pri napadnutí viac ako 10 – 15 percent súkvetí. Pred kvitnutím sa postrek vykonáva, keď počet lariev na 100 kvetných, alebo listových ružíc je nad 4 kusy. V ekologických sadoch sa využívajú prípravky na báze baktérie *Bacillus thuringiensis*.

Ing. JÁN TANCÍK, PhD.
Ecophyta s. r. o., Nitra
FOTO – J. ŠAFAR, J. TANCÍK

Lepiace pásy treba dôkladne umiestniť, aby ich samičky nemohli podliezať.